

СРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Додатак Школског Листа.

I. ИГРЕ И ЗАБАВЕ

ЗА РАЗВИЈАЊЕ ТЕЛЕСНИ И ДУШЕВНИ СНАГА.

ГађанѢ лоптом.

(Гимнастична игра за друштво.)

Игра се на уском а дугачком простору. Одреди се мета с које ће се, и место у које ће се гађати. С почетка треба узети краћу мету, а после све дужу. Место у које ће се гађати обележи се на згодном дувару кружећи га угљеном или другим чим. С почетка ваља повелику плочу обележити, а после све мању. Ако двојица играју, онда се погоди, да едан гађа, а други лопту додае, и овај стои близу плоче. Сваки удара по пет пута застопце, са тим правом, ако у плочу погоди, да још пет пута удара.

Вештии гађачи у плочи забележе два кола, па ко погоди веће коло, добије право ударати још триред, а ако погоди мањ коло, још пет пута.

Ако има згодно дрво са гранама, онда се може обесити обруч савиен у котур, па гађати кроз њга, на исту погодбу, као оно озго, на плочу. Вештии гађачи обесе у већи котур други мањ, па гађају по истой погодби као код плоче са два кола.

Неки обесе о грану комад даске, па гађају у њу. Што е мањ комад даске, то е бољи гађач, који е погоди.

Може се усправити и повећи пань, па на њга ставити и подапрети даску за гађанѢ, или место даске повећу лопту од кучина, па њу обарати.

На згодном месту, где се неможе никој штета учинити,

може се гађати и каменџи, зими снежним лоптама, у већу снежну лопту, или у главу од снега начинџне лутке.

Ако е веће друштво, онда се поделе на парове, као при игри лонгамете; па едни гађају, а други праве лопте од снега, или купе лопте, ил каменџи. Сваки гађач има право пет пута за стопце ударати, па ако ни трећина удараца или итаца не погоди, онда долази друга страна да гађа, ако ли трећина итаца погоди, н. п. од шест парова десет, или од четир пара шест онда имају право изнова исти они ударати. Има и погодба у обкладу, или на залог, кој непогоде ни едаред, или кои више.

Има и гађанџи клупчета кучине летећи по висини, или гађанџи кола од даске бежећега по ледини. Овде се има пазити, да едан другог не удари, зато се закрати, да нико несме ударати летеће клупче, кад е већ ниско дошло, ни точка, ако пође на друштво.

Да начиниш на топлој пећи, да се што заледи.

(Физикална игра.)

Напуни калайну кашику снега помешану са сољу; стави на црепић у мало воде; тако удешено метни на врелу пећ. Док се растопи снег и со у кашики, кашика се за цреп давно замрзла.

Исто тако замрзнуће на врелој пећи танџир на танџиру. Успи у танџир мало воде; стави у нџга други танџир пун снега помешано са сољу. Док се отопи снег, танџир се већ давно замрзо.

Рачунске игре.

1. Како се може од 45 одузети 45 па да опет остане 45?
2. Неко упитан колико има година, одговори : $\frac{1}{5}$ провео сам у детинству, $\frac{1}{8}$ у младости, $\frac{1}{2}$ као зрео човек, и ево већ има 14 год како остарих, нађи колико е свега?

II. НАУКЕ.

Јован Дамаскин.

(Сачинио Граф А. Толстой.)

I.

Од калифе любљѣн Јован,
 Беше некад на то позван
 Да управља у Дамаску
 Подчинѣном, сам он едан,
 Ма да беше прави хришћан.
 Властелин га поставио
 Да правицу людма суди
 Све в њѣму подчинио
 Све што живи, што в туди. —
 Он управља у том граду
 Он свакоме тамо суди,
 Њѣга штую, њѣга знаду
 Сви тамошњи люди.
 Двори су му окружени
 С мириснима вртовима
 Коино су украшени
 Лазурнима калѣвима,
 А зидови одевени
 У ћилибар драгоцени.
 Хлад, засенку лепу праве
 Те завесе свилоткане
 Сувим златом изшаране,
 А вештачке оне справе
 Водоскоци у баняма,
 Струе дивно дану, ноћу,
 Као поток на стенама.

Ох, ал су то лепи двори,
 По коим се Јован шеће,
 Ал и ту му срце мори
 Црна туга, — он их неће,
 Те тавнице златне сјayne.
 У срцу му друге тайне
 Желѣ стое,
 Срце оно жалосно в
 Што дар њѣму Богом дан:
 Песма света, срцу драга,
 Дража од свег светског блага:
 Ту би био успаван

У највећој сиротини
 Задовољан он би био
 Да в дегод у пустињи
 Де чарлиа ветрић мио
 Кроз то гранѣ исплетено
 И кроз лисе то зелено.
 Са мајошном земунцом
 Измено би он палату,
 Па би срећу облагу,
 Као самац ту уживо,
 Неби увек прислушкиво
 Тужбе людске као сад,
 Неби знао за тај јад.
 Спокојан би тамо био
 Ёр би себе посветио
 Родним маштама ума свога,
 По упутству Бога великога, —
 А глас њѣгов красноречив
 Далеко се већем чуо,
 Он в многе ужасну
 Ђретике, што иконе
 Нехтедохе поштовати,
 Већ почеше мудровати; —
 Жесток борац он в био
 Ёр в своје супарнике
 Увек снажно победио.
 Па ко такав слављѣн беше,
 Хришћани га преузнесе
 Као борца вере своје;
 Име Јован светлило в
 Пред очима свих хришћана
 Као сунце на излазку,
 Та свако в тада знао
 За Јована у Дамаску,
 Али узнос целог света
 Скромној, смерној души смета,
 Неслаже се то са њоме.
 У заносу великоме
 Јован у двор господара

Ступа, да се разговара.
 На души му тежак терет,
 Бледо лице израз туге
 Пред великим господаром
 Ево смерног, верног слуге.
 „Господару, саслушай ме!
 „Достоянство ово мое
 „Велико е,
 „Величанство, власт и сила,
 „Ние царе мени мила, —
 „То све мени несносно е.
 „Нисам, веруй, нисам рођен,
 „Да управљам ни да судим,
 „Ал не зато, што я овде
 „Морам јако да се трудим
 „Већем зато, што ме позив
 „Свети зове,
 „Да оставим дворе ове,
 „Ер сам рођен певац прост;
 „Да узносим премудрост
 „Свемогућство вишиџа Бога,
 „То е позив жића мога.
 „У гомили тих велможа
 „Мучно ми е пробављати
 „Скупоцено ово време,
 „Пир, веселѣ, ужасне ме.
 „Друге гласе тамо чуем,
 „Я у души ядикуем, —
 „Други гласи мене себи маме
 „Немир, туга, напада ме.
 „Опусти ме о калифо
 „Да слободан будем сада,
 „Песмам' светим Бога славит
 „Душа ми е моя рада!
 Тад калифа реч прозбори:
 „Зашто да те туга мори,
 „О любимце мой премили,
 „Зашто су ти ти образи
 „Тако сетни утонили?
 „Буди вес'о, та не трае
 „Жалост читав едан век,
 „Та сваком се болу може
 „Наћи на том свету лек!
 „Мудрошћу е твојом само
 „Посто Дамаск тако славан,
 „Кажн, ко е нама сада раван?
 „Ко на нашу силу бойну
 „Ко би смео дигнут' войну?
 „Па то све е учинила

„Превелика мудрост твоја,
 „А зашто ће милост моя
 „Тебе већма да узвиси,
 „Нећеш бити тай, кои си,
 „Ха, брат, брат мой ти ћеш бити,
 „На поле ћу поделити
 „Цело ово царство мое
 „Полак ћу ти поклонити
 „Нек е твоје,
 „Па управљай, царуй тамо,
 „Ал код мене буди само!
 „Господару, я немогу
 „Примит' штедрог дара твога
 „Жар и пламен срца мога,
 „Я немогу угасити, —
 „О ти незнаш мое станѣ,
 „Од природе е позванѣ
 „Мое право, пеџац бити,
 „Творцу Богу послужити. —
 „У песничким грудма царе
 „Недогледан стои свет,
 „Ове груди, — ова клет,
 „Царство, престо, све то скрива,
 „Ту ми душа све ужива.
 „То изменит' песник неће,
 „Код нѣга е прамалеће
 „И кад свене оно цвеће,
 „Част, богатство, слава сила,
 „Код нѣга е изобиља.
 „Сва скровишта у природи
 „Неизмерне те равнине
 „Магловите из дальнине
 „Што се виде те планине
 „И дубине оне морске пуне воде,
 „Сунце, месец, ситне звезде
 „Што по томе небу ходе,
 „И селена ова цела
 „Милинама ускипела,
 „Све то есте одблеск мали
 „Сенка сама од милина
 „Што е вечно провиђенѣ
 „Оживело у грудима
 „Избранога свога сина.
 „Онај, кои у том, свету чудном,
 „Приступа имаде,
 „Коме Бог с висине даде,
 „Ком с висине он допушта
 „Да загледи у скривено
 „То горнило, где се сушта

Слава божанствене силе
 „Трепти, сјае, гдено су се
 „Све милине света збиле,
 „Тай се немож' тог одрећи
 „Ни за злато, ни за благо
 „Што е другом свету драго.
 „Одпусти ме о калифо,
 „Да слободан будем сада,
 „Певати е душа моя,
 „Певати е она рада!“

„Нисам властан тебе задржати,
 „Нити жельи твојой на пут стати,
 „Иди, иди, о любимче мой.
 „Иди, куд те мами позив твой!“ —

Дивни двори Јованови
 Запуштени давно стов,
 Златно кубе опало е,
 Трава расте по кровови;
 Прах е на нѣх попадао
 Зид по зид се распадо. —

Не счислѣно благо силно
 У благајни што е било
 Сиротинѣ све е дано,
 Већ одавно.
 Распуштене верне слуге
 Господаре службе друге.
 А где им е нѣин господин?
 То ни едан нѣе знао;
 Из двора е он нестало.
 У нѣговим одајама све су стене
 Пауцином превучене,
 А иконе окићене,
 И вештачки израћене
 Стов црне попрашене.
 Водоскоци сви обрасли
 У зеленој маховини
 А камене плоче јасне
 Недаду се ни видети
 У той грдној травуљини,
 Едне живе душе нема
 У том двору, у той пустолини.

(Продужиће се.)

Мува.

(Басна.)

У некој цркви пуној красоте и величества сеђаше нека мудрица мува, па мргодећи чело и тарући нос мудроваше о том: од куда е, како ли постаде та зграда; е ли ван нѣ онај, ко е начини, и има ли га? я не увиђам како и ко би могло то бити? Вештина — викне из буцака паук, погледај све; свуда ћеш наћи закон и ред у знак, да их вештина сагради. Стане се мува смијати говорећи: хехе, вештина; видиш ти премудра паука, вештина; а шта е то вештина? сама гола измишљотина; варай ти кога хоћеш, муву непревари, него да ти я кажем, како та зграда постаде: дође случайно гомила каменя и дрва и злата и боя, па се почеше случайно слагати едно на друго и едно уз друго, ето ти како изађе ова зграда и ови украсаи; може ли шта природније бити, и може ли се лакше мислити него то! Мал' не пуче паук од смия. — Муви можеш ово опростити, али кад и учен човек стане овако као ова мува доказивати о постанку света, онда он ни колико онај паук памети нема.

Правда.

(Из науке о дужностима.)

Ко е праведан? ко сваком оно пушта, шта коме по правди припада зове се човек од правде. По томе е лако знати, шта

значи праведан бити, и шта ко има чинити, да се назове човек од правде. Па одкуда долази, да толико силно неправедних на свету люди има? Долази отуда, што је неке сасвим превладала себичност и лакомост; а код других опет отуда, што нит умеу нит хоће да осећају и да познају велику вредност правде и справедљивости. Са човеком од јасна и крепка осећања правде можеш се упустити у посао који му драго; он се чува и од сена неправде, као од највећег безбожства, и тврдо је уверен, да само праведна течевина и благослова има, а неправедно стечено никад благослова не донесе, него носи на себи клетву, којом и праведну течевину упропасти. Он се држи оне свете пословице: неправедна крајцара упропасти и јаду праведних. — Премислите сами, одкуда толике свађе и непријатељства и клетве и јади, и наћићете, да је највише отуда, што многи люди у свом послу и служби и дужности не пазе на правду; а без правде нити је любви, ни пријатељства, ни слоге, ни икогга добра. Зато је сваки човек дужан бранити правду, али судије највећма. Отуда се види, колика је одговорност на сваком, ко правду суди, и правду брани, не само пред людьми но и пред Богом, и оно је знак највећег неваљалства и нитковлука, кад и судија погази правду, било то из себичности и лакомства, или да некоме учини любов. Отуда и св. писмо са оном страшном речи вели: неправедан је човек мрзоћа пред Богом.

Словени.

(Једна лекција из историје.)

1. СТАРИ СЛОВЕНИ.

Словенски народи који данас под именом Словака, Чеха, Пољака, мало- и велико Руса готово цео север, а под именом Бугара, Срба, Хрвата и Словенаца готово цео исток Европе заузимљу, живили су у старим времена иза татранских гора до балтичког, црног и азовског мора. Ту су као и сви већи народи европски поделљиви били на племена, које страни писци називаху Антима, Венетима, Сарматима и другачије. Међу тима словенским племенима бяху и Срби са Хрватима, који сами себе белим или великим Србима и Хрватима зваху, а своје земље белом или великом Србиом и Хрватском.

Словени удалѣни од Грка и Латина нису живили у великим градовима и великоленим домовима, нити су се отимали за господарством, ни тражили, да стране народе подјарме; али ни као Хуни и Обри (Авари) и они остали источни народи, кои се оно без сталних седишта скитаху суседе харајући и плячкајући; него су живили просто и мирно на своим сталним седиштима у слободним селима, и чак доцније због непријатеља погдешито у утврђеним градовима, забављајући се највише земљоделством и другим мирним радњама.

Стари страни писци кажу за старе Словене, да су били люди побожни, правични, поштени, благи, простосрдни, врло гостољубни и веселе нарави, а све снажни и врло срчани, и да су врло љубили своју независност, свой језик и обичај, у чему се особито одликоваху стари Срби.

У прастара времена нису задуго имали скопчаних држава, па ни господара. Свака је породица имала својга старешину, који је њом владао. Свака је општина била самовласт, без свезе и одвисности од других; али суседна села била су у договору, и послове тичуће се целог суседства размиривали су породичке старешине договором. Само кад је требало водити рат на непријатеља онда су бирале старешине војводу заједнички и томе су предавале власт, коју је тај по свршеном рату натраг враћао. Врло доцне, кад су их као мирне и безазлене люде почели странци гњѣчити, стали су и они склапати најпре манџ, а после све веће ал врло крте државице, жупаније, баније, војводства, кнежине, док нису најпосле као и сви други дошли до краљевина и царевина.

То је, што из прастарих времена, о нашим прадедима знамо.

2. ЧЕСИ, МОРАВЦИ И КОРУТАНЦИ.

Кад су у западним земљама особито при распадану римског царства силни они крвави ратови започели, иза којих увек земљ остаяху опустошене, онда се почеше и Словени иза татранских гора на запад ширити, те опустошене земљ заузимајући и њих обделавајући. Тако их беше на западу већ у другом веку, а на истоку римскога царства још и пре; али највећма се усколебаху на крају четвртог века (г. 375.) кад оно Хуни из Азије у Европу нагоше, те преко реке Волге и Дона најшавши, станујуће туда Словене неке покоришс, а многе

собои повукоше. Тада узнемирени и остали Словени покрену се и дођу на запад Европе до реке Лабе (Елбе) и до Дунава, а неки чак до јадранског мора, али већ тада нађу овуда друге староседиоце Словене.

У другој половини петог века дођоше Чеси са својим войводом Чехом у своју данашњу земљу, тада звану Боемску. Тада дођоше и Пољаци у своју данашњу земљу под својим войводом Лехом.

Одма за њима дођоше иза татранских гора и Моравци и Словаци и населише опустошену Моравску, дојну Аустрију и целу горњу Угарску, тада звану Панонију.

За њима пређу преко татранских гора и Мало-Руси и населе источне крајеве горњѣ Угарске, неки и Ердель.

Још неки поселише се у дојне подунавске пределе, у данашњу Бугарску и Каравлашку тада звану Мизију и Дакију.

У шестом веку бияше Словена у Бугарској до Солуна, и двојца од њиових люди доспеше до тога, да беху цареви источно римског царства у Цариграду, Јустин и Јустиниан (код куће зван Управда) а више њих беху славне войводе истога царства: Велизар, Хвалибуд, Доброгост, Всегорд и други.

У другој половини шестога века, кад Обри из Азије преко татранских гора наиђоше потисну неке Словене далѣ напред, и тада се населише Штаврци, Кранѣци и Корутанци. Још доцније дођоше и Хрвати и Срби у своје данашњѣ земљѣ, које тада иза Хуна и Обра сасвим опустошене стаяху.

Тако беху почетком седмога века Словени готово једини становници целога данашњѣга аустрискога царства, изузевши само горњу Аустрију и Тиролску, где становаху Немци, и неких источних крајева, где са Словенима Румуни измешани бѣху. Само на угарској равници становаху Обри са Бугарима, кои тада бияху једини плячкаши и силецие, што на околне мирне и прилежне Словене насртајући од њих истериваху данак и њих силом у своје чете ватаху.

Овај тежки и срамотни јрам нехтеше Словени више подносити, него се дигну г. 623. са својим войводом Самом, те сложили у неколико крвавих бовва потуку Обре и њиова се јарма отресу, а после узму истога Сама за својга краља г. 627. те сви скупа јдну велику словенску државу начпне.

(Продужиће се.)

Издао и уређује Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском А. Вагнера и друга.

ПРИЯТЕЉ

СРБСКЕ МЛАДЕЖИ.

Додатак Школског Листа.

I. ИГРЕ И ЗАБАВЕ

ЗА РАЗВИЈАЊЕ ТЕЛЕСНИ И ДУШЕВНИ СНАГА.

Гађанѣ прстеном, беоцугом.

(Гимнастична игра за друштво.)

На две сгоднo усправљене мотке обеси се о едну о дужем концу висећи повећи гвозден прстен, беоцуг, а на другој мотки стои у сарамерној висини кука, да се беоцуг може за њу закучити. Може се играти и између два наблизу стојећа дрвета, а и у соби, обесивши беоцуг за слеме. Може играти едан, ил двоє, или више, и ови било сваки за себе, а за неку обкладу или залог, или у друштву поделѣни на парове, да на одређен број итаца и погођени пушта се беоцуг са одређене мете.

На место беоцуга може се узети згодан комад гвожђа с преда зашилѣно, а место куке мала дрвена плоча, у коју се гвожђе задене, кад погоди. Овде се има чувати, од гвожђа кад натраг долази, зато се вата са сгодном пратљачом.

Да игла на води плива.

(Физикална игра.)

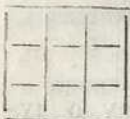
Протри иглу мало међу прстима, и стави е полошке пажљиво у чашу на воду, па ако пажљиво узрадиш, неће потонути, него ће пливати на води, још ће се окренути, док се не остави у правцу југа и севера, као свака магнетска игла. Зашто ?

Познато е, да се вода и маст не мешаю, него вода истера маст у вис, па не пушта ни иглу, да утоне, ер е остала од прстию масна. Што е игла мања и масним прстима болъ натрвена, то болъ плива. А што се окреће, док не стане на правац юга и севера, то е отуда, што е магнетска снага землѣ южним и северним своим краима себи вуче, док не обустави. На води е игла слободна, виси, као да би по среди о концу обешена стояла.

Рачунске игре.

3. Троица купе корпу ябука и поделе овако: Први узме 9 комада и још $\frac{1}{4}$ од осталих; други узме $\frac{1}{2}$ од оставших и још 9; а трећи све преоставше; па кад сваки свог преброја, а оно ииађаху сви еднако. Пита се колико е било ябука у корпи.

4. Од овога четворокута, кои се састој из 12 мањих четворокутића сбрисати 8 линија тако, да остану само 2 четворокута.

РЕШЕНЈА НА РАЧУНСКЕ ИГРЕ ИЗ 1. БРОЈА.

1. Напиши овако: $9+8+7+6+5+4+3+2+1=45$

и подпиши овако: $1+2+3+4+5+6+7+8+9=45$

па ће одузетком остати: $8+6+4+1+1+9+7+5+3+2=45$

2. Свега 80 година, од коих е $\frac{1}{3}=16$; $\frac{1}{8}=10$; $\frac{1}{2}=40+14=80$.

II. НАУКЕ.

Јован Дамаскин.

(Сачинио Граф А. Толстой.)

(Продуженъ.)

II.

Благосилям вас долине,
Шуме, ниве и планине,
И све воде, — што су оде.
Благосилям плаво небо
И слободу златну милу,

Благосилям божию силу
Благосилям и паницу
Мога верног сапутника,
Ову стазу којом идем
У станиште одшелника.

Благосилям светлост сунца,
 И ту црну ноћну таму
 У пустинњи пуну, саму,
 Сваку бильку коју газим
 И звездицу благосилям
 Сваку, коју оде спазим.
 О, да могу смешао би
 С вама живот мой,
 Примео би вас ко браћу
 У загрљај свой! —
 Као бура одозгоре
 Кад се земљи приближув
 На в облак притискуе,
 Као морски што се вали
 Горе дижу сви у пени
 Тако расте задах божи
 Задах свети сад у мени.
 На уснама већ ми хвала
 Задрктала,
 Та хвалићу, што в право,
 Та хвалићу здраво, здраво.
 Ал каква би само дела
 Душо моя похвалити хтела?
 Оћул битке, оћул войне,
 Како с' оре трубе бойне.
 Какову ћу я задаћу
 Моме дару сада дати,
 Шта ћу прво опевати?
 Еда ли ћу да узносим
 Я торжанство, славу чию,
 Ил да певам о падежу
 Несму плачну, найтужнију?
 Благо оном кой' по реду
 Славних дела живот свой,
 Бистротечни украсио
 И кои се правди вечной
 Своим жићем приближно;
 Благо оном кои в по свету
 Увек правду и истину тражио
 И, кои в нестигнув ту мету
 Ко побеђен пао и остао
 У гомили ништавой и хладной
 Као жртва, — мисли благородной.
 Али Јован неће, — неће
 Да уздиже, да покреће
 Чувства своя топла, врела,
 Да опева њина дела.
 Онај кога би му душа
 Узносити сада хтела,

Ние горди син победе
 Ког узносе, кога гледи,
 И пред киме многи бледи,
 Ние, ние он у слави,
 Сјай, величѣ, — не кружи га,
 Предамном в, — та видим га
 Са простима рибарима;
 Очи мое нѣга виде
 Измеђ њива златних, зрелих
 Како иде,
 Како сипа речи свое
 Благо пићу нашем жићу,
 Како води гладно стадо
 Што за правдом хей гладуе
 Ка извору нѣном радо!

О мой Боже, зашт' да несам
 Рођен я у оно време
 Кад си телом подносио
 Мучительно овде време?
 Зашто несам подносио
 Те страхоте о Госпoде
 Та мучења, те болове,
 И на крсту те окове?
 Да сам мого целивати
 Крај одеће свете твоје
 О Госпoде мой покрове
 Славо, и узданѣ мое!
 Ал зато ћу да обратим
 Я на тебе сво мишлѣнѣ,
 По теби-ћу управити
 И срцета мог биенѣ,
 Одаћу ти душу мою
 Мое сво живлѣнѣ.
 Нећете се усне мое
 За другога отворити,
 Само Христа Бога мога
 Од сад ћете узносити.

III.

Часови пролазе брзо,
 Жар палећи јоште ние
 Сенка ноћи изменила,
 Још вечерња хладовина
 Ние сасвим наступила
 Дан лазурни већ се брише
 Да с природе уморене
 Покривало јасно скине!

Путник иде, а пред њиме
 Размеђу се разне слике
 Разне слике и прилике:
 Превисоке оне горе
 Вршак им се снегом бели,
 А кедрови превисоки
 Подножј им заузели.
 Ту се Јордан промолио
 Па се кроз та поля вие,
 Докле год се у далеко
 Мртво море неизлие.
 У широкой той поляни
 Там' корито суво стои
 Од потока кедронскога,
 Кои давно већ не пои,
 Кои давно већ не гаси,
 Жеђу рода човечкога. —
 Већ се смркло. Стишао се
 Жагор силни, тишина се
 Запарила,
 Над пустињом е широком
 Бледа луна излазила;
 Ситне звезде трепетају
 Кудгод гледнеш, на све стране,
 На свакоме неба крају
 Те стрмени голих брда
 Од камена што су тврда
 Збегавају с' на дно доле
 Предубоке провалије
 Па педаду да се доля
 Надалеко ту развије,
 Ер су с обе стране стене
 Превисоке, узвишене. — —
 Крстове, симболе вере,
 У тим доле яругама
 Овде, онде, страник види
 Изрезане над онима
 Пустињачким пештерама.
 Ту живују смерни оци
 Са свих страна тога света,

Ер им туде тишма, жагор
 Целог света, ништ не смета;
 Ту покоя и спасења
 Смерне, свете душе траже,
 Туде оци у молитви
 Своје старе дане снаже. —
 Пролаз мали чува стена
 Сазидана за обрану
 Против дивљи Сарацена.
 А у њойзи врата стое,
 Ние зато, што се оци свети бое,
 Већ да онај душман при
 Светињу им неоскврни.
 Мала врата кула чува
 Над сводови што е' сведена
 Што е с травом, са зеленом
 И са цвећем покривена,
 Па где тим степенима,
 Гледај само, гледај пазн,
 Види како до тих врата
 Дамашчанин Јовац слази.
 „Теби тежим, о безбурни
 Усамљени свети стানে,
 У теби сам наумно
 Да проводим мое дане
 Заоставше у старости,
 Туде хоћу да проведем
 У покою и радости.
 Теби, теби о пустињо,
 Покланям се ево смерно,
 Да испуним позив свети
 Да испуним нѣга верно.
 Ту нек буде уточиште
 Од песама светих мои,
 Туде нека душа моя
 Славу Божју одсад вазда пои.
 Одбацивши бриге света,
 Дар и гусле, оци свети,
 То вам мисли брат нови принети!

(Продужиће се.)

Магаре и терач.

(Басна.)

Баш сте ви люди будале, рече магаре терачу, кад се мени сми-
 ете, зар нисам я вредни од многих других животиня! Мучи човече!
 рече терач, та нико се несме на твоју вредност. А да на што? На

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

уши. Ха ха, рече магаре, шта га вас има без ушию, кои смрдите, и смрдећи више лудости почините, него сва магарад на свету, па се још ви мени смијете!

Чмавачи.

(Приповедка.)

Била три детета, и њих тог спавахше едared седам година не устајући, отуда их прозваше люди чмавачи. Кад прође седам година, пробуди се едно од њих, и протре очи, и зевну, и рече: каква е то крава што рече. Ово рекавши леже и зачми опет, и осташе све трое чмавајући још седам година. Кад прође и ово седам година, пробуди се друго, и протре очи, и зевну, и рече: ние крава већ е во; и ово рекавши леже и зачми опет, и осташе све трое чмавајући још седам година. Кад прође и ово седам година, пробуди се треће, и протре очи, и зевну, и рече: каква крава, какав во, недате човеку ни да проспава на миру. — То су били чмавачи. Не знам есу ли се пробудили, али по свој прилици, да још и данас чмаваю.

Словени.

(Една лекција из историје.)

2. ЧЕСИ, МОРАВЦИ И КОРУТАНЦИ.

(Продуженј.)

Славенска ова држава лепо процвета под Самом, али се по његовој смрти г. 662. расцепи на три манѣ: северно одпаде Ческа са своим войводом Кроком, кога ћи Любиша удата за войводу Премисла започе оно славно племе ческих краљва Премислића, кои преко шест стотина година ческом круном и землом славно владаху. Западну државу склопе западни Словени: Штаерци, Крањци и Корутанци под именом корутанских Словена; а средња и највећа држава бияше Моравска, у коју е окром данашњ Моравске спадала цела Аустрија и цела горња Угарска. Ова држава беше поделљна на више кнежина, жупанија, и од њ њ изађе доцније оно велико моравско царство.

Ово раскомаданѣ Словена употребе Обри на своју корист, те стану опет у поедине словенске краеве упадати и плячкати, и у томе чак у франачке земљ упадаху, док их франачки краљ Карла велики сасвим неразби г. 799. Али Карла том приликом заузе и све земљ с десне обале Дунава од Баварске па до Саве, и њих као краишке државице свога господарскога царства, које цео запад заузимаше, устрои на

На позив Ираклијев дођу прво Хрвати г. 634, са својих пет войвода, пет браће рођене, од којих се најмлађи зваше Хрват, те одма приметну рат са Обри и после крвавих бојева Обре надбивши настане се у северној Далмацији до реке Врбаса и Купе и у околним тада пустим земљама.

Одма после Хрвата г. 636. крене се и један део србског народа из онога предела, што се Бойком зваше, (између Прута Висле и Днестра) и добију под истим условима као и Хрвати од Ираклија најпре солунску област, где се настане и град Србицу који и данас стоји, назидан; а после се преместе ближе међу Бугаре и Хрвате од реке Мораве и Ибра па до Врбаса и низ јадранско море до Драча, те тако населе данашњу Србију, Босну Ерцеговину, Далмацију, Арбанаску и стару Србију.

Први посо Срба беше као и Хрвата да дивљаче Обра, који туда мутише, потуку и растерају, и кад ово свршише, онда се ту коначно настанише, где се одма на жупаније и кнежине поделе са својим поглавицама, које зваху у Босни бане, у Рашкој жупане а по осталим крајима велике кнежеве. С почетка владаху ови самовластно, независећи један од другог; доцније се начинише веће области, велике жупаније и кнежине, које се још доцније слише у краљевине. Такве веће области бяху код Хрвата Славонија, Хрватска и Далмација, а код Срба на истоку Србија и Босна, а на западу Неретва, Травунија, Зета и Хум. У свакој области држаше народ кадгод требаше народне скупштине, где се скупљене старешине световаху и договараху о општем благу.

С почетка су били Срби и Хрвати подчинјени грчком цару Ираклију, којем су понешто морали и данка плаћати, али највише давати у помоћ войске. Доцније се под невештим и слабомоћним Ираклијевим наследницима од Грка ослободе и остану независни; па вични земљоделству и осталим мирним радњама прилежним обделавањем лепо ушитоше ове од Обра опустошене и задивљане земље, које још подигнувши порушене градове и украсе, а они на приморју станујући прихватише се још и трговине и морнарства, те на брзо дођу до лепога богатства и снаге.

Доцније зарате Хрвати са Францима, а Срби са Бугарима и Грцима, где и једни и други много страдаху, док се и Хрвати од Франака, и Срби од Бугара и Грка неотеше. Хрвати спосвоје поцепане области г. 852, под великим жупаном Тр-

пимиром уједно и начине лепу и снажну краљвину. Велики кнез Томислав г. 925. прозове се први хрватским краљем и његов син Држислав прими знаке краљевства, круну, скиптру и остало из Цариграда од грчкога цара, одкуда исто и његови наследници добиваху, међу којима најславнији бияше краљ Крпимир. Но ово одношење између хрватских краљева и грчких царева прекиде се г. 1076. под краљем Звонимиром, који нехте више оно примати из Цариграда од грчкога цара већ од папе из Рима.

У исто доба с Хрватима почели су и србски кнежеви смишљати, како би своје раскомадане области уједно споили, али због непрестаних спољашњих ратова између Бугара и Грка, где увек Срби помешани бияху и због унутрашњих немира не пође ово за руком, док на владу не дође велики жупан Стеван Неманя г. 1159, који све србске земље уједно спои и породицу славних србских краљева и царева основа.

Под оба ова краља, Хрвати под Звонимиром, а Срби под Неманом бияху ова оба братска народа најсрећнији, и како старији писци пишу, земље њихове беху веселе и пуне свака блага и благослова. Не бојаше се убоги, да га поведе богати, и нејки, да му отима јачи, ни слуга, да му учини неправу господар, ер како се краљевци о свима једнако стараху, и никоме неправде не учинише, тако не допуштаху ни властели, да народу неправу чини.

Неманјина породица одржа србске земље пуно двеста година у независности, те ове доцније још лепше процветаше, док Срби са неслоге на Косову све не изгубише. Хрватска краљвина стаде одиати по смрти Звонимира г. 1087. падати, и у његовом наследнику Стевану угаси се племе славних хрватских краљева Држиславића, а свађу хрватске властеле о круну употреби мађарски краљ Владислав, на своју корист, баш као оно Турци свађу и отимаше србске властеле, те освоји хрватску круну и присајози хрватске земље угарским; само Хрвати беху срећнији, ер са хришћанским краљевима посла имаху, а не као Срби са турским султанима.

(Продужиће се.)

Издао и уређује Никола Ђ. Вукићевић.

Брзотиском Андрије Вагнера и друга.